

Ytmiljödepartementet (fiktivt)

Promemorian Sanktioner och vitesföreläggande i tillsynen

Ytskyddsmyndigheten har tagit del av promemorian och lämnar följande yttrande.

Myndigheten tillstyrker att sanktionsmöjligheterna i tillsynen tydliggörs. Tillsynen ska vara ändamålsenlig, och den som inte uppfyller kraven i YSFS 2019:4 ska kunna föreläggas att rätta bristen. Myndigheten vill dock peka på att det i praktiken är förelägganden som används mest. Under 2025 beslutade myndigheten om 37 förelägganden, varav tre var vitesförelägganden, och inga viten utdömdes.

Promemorians paragraf 4 föreslår att vitet ska kunna uppgå till högst 50 000 kronor per dag och påbörjad överträdelse. Myndigheten anser att beloppet bör sättas i relation till verksamhetens omsättning, eftersom ett fast belopp per dag kan bli för högt för små verksamhetsutövare och för lågt för de största. Myndigheten förordar en modell där vitet beräknas utifrån ytans area och ytklass.

Enligt paragraf 5 ska ett vitesföreläggande kunna beslutas utan föregående varning. Myndigheten avstyrker detta. Ett föreläggande ska föregås av en skriftlig underrättelse om bristen och en skälig tid att åtgärda den. Myndigheten föreslår att tiden anges i förordning eller föreskrift, så att den blir densamma för alla verksamhetsutövare.

Promemorians avsnitt 6 föreslår att återkallelse av certifiering ska kunna kombineras med vite för den som inte rättar sina ytklassningar. Myndigheten anser att en sådan koppling inte bör införas. Certifiering är en individuell behörighet, och återkallelse av certifiering beslutas redan av avdelningschef för regler och tillsyn. Ett vite riktat mot en person som utför bedömningar kan vara oförenligt med hur certifieringen fungerar.

Myndigheten noterar att prognosen för 2026 är 35 till 40 förelägganden och 2 till 4 vitesförelägganden. Om sanktionsmöjligheterna utökas ska myndigheten kunna följa upp hur de används. Myndigheten föreslår att promemorian kompletteras med en bedömning av hur många ytterligare ärenden som förväntas och vilka kostnader det medför för tillsynen.

Förslaget att vitesföreläggande ska kunna överklagas direkt till förvaltningsrätten bedöms vara en rimlig rättssäkerhetsgaranti. Myndigheten förordar dock att överklagandet inte inskränker möjligheten att verkställa föreläggandet i de fall där det finns risk för skada på ytor som ska skyddas enligt YSFS 2019:4.

Som alternativ till höjda belopp föreslår myndigheten att fler åtgärder prövas innan vite. En åtgärd kan vara en obligatorisk rådgivning i samband med ett nytt tillsynsbesök, eller en skyldighet att redovisa en ny egenkontroll inom angiven tid. Sådana åtgärder är mindre ingripande och kan visa sig tillräckliga i de flesta fall.

Förslaget bedöms medföra ökad administration för myndigheten och en ökad belastning för verksamhetsutövare. Myndigheten bedömer att det ökade antalet ärenden kan hanteras inom planerade kostnader för tillsyn, som för 2026 uppgår till cirka 39,6 miljoner kronor, om inte fler än tio vitesärenden tillkommer per år. Myndigheten tillstyrker förslaget med de ändringar som anges ovan.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Kerstin Wallgren. I den slutliga handläggningen har även överdirektören Lars-Göran Edfeldt deltagit. Föredragande har varit chefsjuristen Linnéa Forsberg.

Kerstin Wallgren

Linnéa Forsberg